Vir Lev 9. rujna 2023.

Transfobija: reciklirana moralna panika u službi kapitalizma

Bujajuća anti-trans propaganda sve glasnije i opasnije prijeti životima trans osoba. Ekstremno desne političke elite, kojima sekundiraju trans-isključujuće radikalne feministkinje, LGB savezi i drugi samoprozvani eksperti za „rodnu ideologiju“ ne prestaju ispunjavati javni prostor dezinformacijama i senzacionalizmom u svrhe širenja moralne panike. Normalizacija transfobije oslanja se na motive koji se osvjedočeno ciklički uprežu u intenziviranje i mejnstrimizaciju diskriminacije i opresije po različitim osnovama. Sistemski situirani konzervativizam u jeku socioekonomske krize ponovno zaoštrava rodne režime i podiže bedeme cisheteronormativne obitelji uime kapitala.

Anita Bryant pogođena pitom tijekom televizijskog nastupa, Iowa, SAD, 14. listopada 1977. godine (detalj s fotografije) (izvor: Bloody Marty @ Flickr, preuzeto i prilagođeno prema Creative Commons licenci)

Prošle je godine u Gradskoj skupštini Grada Zagreba usvojen Program za mlade od 2022. do 2025. godine. Kao jedan od izazova s područja zdravlja i zdravstvene zaštite mladih (Cilj 4) te osiguravanja jednakog pristupa zdravstvenim uslugama cjelokupnoj populaciji mladih, a posebno osjetljivim skupinama (Mjera 10), pod točkom IV. detektiran je problem menstrualnog siromaštva, te je pritom upotrebljena sintagma „osobe koje menstruiraju“. HDZ-ov Mislav Herman, jedan od potpredsjednika skupštine, po struci ginekolog, komentirao je da je navedena konstrukcija „vrlo nespretn[a] i vrlo moguće i uvredljiv[a] za određeni dio naših građanki“.

Iste godine, nešto južnije, moju je drugaricu, kratkokosu cis lezbijku, neznanka u ženskome toaletu na Filozofskom fakultetu informirala: „Ovo ti je ženski WC.“

U veljači 2021. godine, u centru istoga grada, dvojica mladića najprije su na ženu koja je na tramvajskoj stanici stajala sa svojim partnerom sasuli salvu homofobnih uvreda, a potom je gurnuli pod tramvaj, operirajući pod pretpostavkom da je muškarac, te da se radi o istospolnome paru.

⚧

Senzacionalistički i dezinformirajući narativi o trans osobama svakako nisu nova pojava, kako u globalnom, tako i u lokalnom kontekstu, no posljednjih je godina naprosto nemoguće uteći bujici transantagonističkih medijskih napisa, koja je svojevrsni odgovor na pomake koji se odvijaju na planu trans vidljivosti, ako već ne i pune uključenosti u društvo.

Ovakav primjer javne hajke, iliti stohastičkog terorizma, koji se sve intenzivnije pretače u legislativnu sferu i ponovnu institucionalnu nulifikaciju trans osoba, logičan je nastavak dugotrajne ofenzive na svako odstupanje od rodnoga normativa, u što je uključeno i „pravilno“ performiranje binarnih rodnih uloga. Stoga i ne čudi da se nastavlja s dokidanjem reproduktivnih prava, te da se paralelno s time erodiraju i ranije stečena prava lezbijki i gejeva.

Razmotrimo li je s obzirom na koncept pomicanja tzv. Overtonova prozora[1], čak i ako je borba za trans prava u međuvremenu postala *zamislivom*, u javnome se mnijenju i dalje doima *radikalnom*. Međutim, racionalizacije kojima ju se fanatično pokušava držati van tog okvira, zrcale načine na koje je ultrakonzervativna desnica povijesno već utišavala, primjerice, borbu za emancipaciju seksualnih manjina.

Posegnemo li, zajedno s Williamom Eskridgeom, profesorom s Pravnoga fakulteta Sveučilišta Yale, za usporedbama na ovome tragu, iduće tri ideje koje dolaze u paketu s *homofobijom*, pronaći ćemo i u podlozi *transfobije* (što daje povoda i da ih se obje podvede pod zajednički termin *kvirfobije*):

> 1) režim ormara – do određene mjere čak i u najkonzervativnijoj svijesti postoji ideja o tome da seksualna orijentacija i rodni identitet nisu stvar izbora, no izlazak iz ormara markira se kao opcionalan, tj. nepoželjan; jedan od osnovnih ciljeva kvirfobije jest gurnuti kvir osobe, osobito kvir mlade, natrag u ormar;
>
> 2) gađenje – kvirfobija bodri osjećaj gađenja u kvirfoba, npr. ako ste uvjereni da je jedini boguugodan vid spolnih odnosa penilno-vaginalni seks sa svrhom prokreacije, pomisao na kvir seks u vas će po svoj prilici izazvati gađenje;
>
> 3) roditeljska anksioznost – desne politike rado potpiruju zabrinutost i strah roditelja da gube kontrolu nad svojom djecom, uz obećanje da će im država pomoći kontrolirati njihovu implicitnu pobunu.

Julia Serano, transfeministička autorica, razvila je, pak, analitički okvir u kojemu razlikuje tradicionalni od opozicijskog seksizma. U temeljima *tradicionalnoga seksizma* stoji uvjerenje da je *maskulinitet* superioran *feminitetu*, što pomaže razumjeti historijsku opresiju potonjeg. *Opozicijski seksizam* nasilje je koje se uspostavlja kako bi se održala ideja da su maskulinitet i feminitet dvije krute, međusobno isključive, ontološki odvojene kategorije. Naravno, postojanje osoba koje nisu cisrodne i endospolne dokazuje krhkost nametnutoga binarizma.

Budući da se opozicijski i tradicionalni seksizam međusobno podupiru i isprepliću, zaključuje filozofkinja i kvir marksistkinja Holly Lewis, transmizoginija je nešto što zahvaća sve žene, uključujući i cis žene. Isto tako, opozicijski seksizam zahvaća sve žene, uključujući i trans žene. Iz ženskoga će toaleta biti izbačena i cis žena koja se naizgled ne uklapa u gabarite socijalizirane i afirmirane femininosti. U takvome će svijetu cis muškarci (pod više-manje latentnom strukturnom prijetnjom nasilja) kontinuirano i opetovano morati dokazivati da nisu trans, da nisu gej, da nisu žene, te i sami perpetuirati nasilje nad onima koji to jesu.

Lewis podsjeća na razliku između spola i roda kod Judith Butler, koja je korisna kako bi se razumjelo da je ideja roda uspostavljena ne bi li se spol činio kao nešto realno, nekonstruirano. Shodno tome, tijelo i njegova tzv. spolnost esencijaliziraju se kao nešto konkretno, zadano, nepromjenjivo, prirodno, onkraj kulture, unatoč tome što je ta postojanost posve iluzorna: „Ljudi su materijalna bića koja žive u materijalnom svijetu, koji je utemeljen na materijalnim društvenim odnosima.“

Naime, *rod* je vrlo materijalna kategorija, u koju su dominantno upisane konzervativne vrijednosti, i koja je u kapitalističkim uređenjima kroz povijest na specifične načine u službi kapitala. Između ostalog, mjesto koje zauzimamo s obzirom na domenu socijalne reprodukcije po svoj će prilici biti preoznačeno i socijalizirano rodom i rodnim odnosima (koji su uvezani i s rasnim, etničkim, ejblističkim i drugim disciplinarnim režimima u kapitalizmu), uspostavljajući time i jasne odnose dominacije i podređenosti. Rastuće transfobno nasilje stoga je duboko situirano u rodnim režimima koji se svakodnevno proizvode i reproduciraju, a čiji su korijeni uvezani i u rodno uvjetovano nasilje, koje se mejnstrimu primarno prezentira kao nasilje nad cis ženama.

⚧

Rezultati ovog globalnog *kulturnog rata* posve su očekivani: uočava se porast govora mržnje, transfobnog nasilja, kao i dramatično narušavanje mentalnog zdravlja trans osoba (kako odraslih, tako i trans djece).

Uostalom, argument „djeca su naše najveće blago“ (znači li to da ih treba *duboko zakopati*?) pokazao se višestruko primjenjivim. Nadine Smith, izvršna direktorica organizacije Equality Florida, koja se bori protiv diskriminacije LGBTQ osoba, ukazala je na izravnu poveznicu između fokusa koji desnica stavlja na tobože nepopravljivu štetu „transovanja djece“ i naglaska koji postavlja na druga pitanja kojih se poduhvaća u ime „roditeljskih prava“ i zaštite dječje fragilnosti – primjerice, zabranu knjiga i nastavnih kurikula koji podučavaju o rasizmu, a manevar je prilično učinkovito oproban i u slučaju pitanja sudjelovanja trans djece u školskim sportskim natjecanjima). Nedovoljno davno da se toga ne bismo sjećali, prije *epidemije transovanja*, tobože su im prijetili gej zlostavljači u ruhu prosvjetara. Osim što je ovaj urbani mit postao inkluzivan i za *rodne* manjine, narativ i dalje perzistira u izvornoj inačici.

Ovo je posebno poražavajuće uzmemo li u obzir da se, kao što je slučaj i s mnogim drugim moralnim panikama, instrumentaliziraju upravo djeca, sada pod ugrozom „rodne ideologije“, u konzervativnoj percepciji: „tajn[og] program[a] radikalnih feministkinja i LGBT aktivista koji žele uništiti svijet kakav poznajemo – majčinstvo, očinstvo, obitelj, našu djecu“ odnosno „neokolonijaln[og] projekt[a] u kojem će dekadentni Zapad nametnuti svoje rodne zablude ostatku svijeta“. Primjerima ovakve retorike mogli smo početkom godine svjedočiti u Saboru, na zajedničkoj tematskoj sjednici Odbora za zdravstvo i socijalnu politiku te Odbora za politiku, mlade i sport, pod nazivom „Porast broja transrodne djece i mladih ljudi u Republici Hrvatskoj: Mogući uzroci i kliničke posljedice“.

Međutim, koliko je smisleno nazivati to *kulturnim* ratovima, kada je toliko toga *materijalnog* u igri, osobito za trans osobe i druge skupine koje se nađu na udaru konzervativnih ideologija kojima razne političke opcije konsolidiraju svoje baze? Peter Shamshiri, odvjetnik i suvoditelj *podcastâ If Books Could Kill* i *5-4* (koji prati rad Vrhovnog suda SAD-a), u analizi reakcionarnog bijesa usmjerenog prema *pinkwashingu* Targeta i Bud Lighta podsjeća na neprestanu potrebu historizacije vlastitog aktivističkog i političkog djelovanja:

> „U vakuumu ne bismo uopće trebali mariti za ove prazne geste, no nismo u vakuumu. Ovo je proizvod reakcionarnog pokreta u uzletu, koji je sve više mrzilački, sve agresivniji, sve nasilniji. Činjenica da su se korporacije u nekima od ovih slučajeva tako brzo povukle podsjetnik je da će te institucije, koje se već deceniju pretvaraju da stoje uz LGBT zajednicu, vrlo spremno stati na stranu fašista kada zagusti. (…) Zanimljivo je kako proponenti ovakvih konzervativnih taktika kauzalnost shvaćaju naopako: korporativni *pride* estetski je rezultat društva koje u većoj mjeri prihvaća LGBT osobe.
>
> Konzervativci su izgubili bitku oko opće društvene tolerancije LGBT osoba, ili barem LGB osoba, a sada se obrušavaju na *estetske izdanke* te društvene tolerancije. (…) [U] određenom pogledu, desničari ne prave razliku između estetike i materijalne politike, jer je njihova politika toliko estetizirana da ne žele ništa drugo doli osjećati se kao da su čvrsto zauzeli vrh društvene hijerarhije. Walter Benjamin prozvao je fašizam estetizacijom politike. Fašističkoj javnosti omogućava se da kanalizirano izražava frustracije, no od toga neće imati nikakve materijalne političke koristi.
>
> Dakle, za LGBT osobe ovo je materijalna borba, jer ne možete odvojiti dramu koja se podigla oko Bud Lighta ili Targeta od, primjerice, prijedloga anti-trans zakona u zakonodavnim tijelima pojedinih saveznih država. No, za konzervativce je to čista estetika.“

Budući da tobože potenciraju sučeljavanje kulturnih vrijednosti, zakrivajući iza njih materijalne dimenzije življenih iskustava, zapravo se radi o (kulturno-)*materijalističkim ratovima*[2]. Nigdje to nije toliko plastično razvidno kao kada se trans osobe, pijuni ovog nazovi-kulturnog pitanja pojave u čekaonici (javno)zdravstvene ustanove:

Robertu Eadsu, trans muškarcu iz američke savezne države Georgia, 1996. godine dijagnosticiran je rak jajnika. Nitko od dvadesetak stručnjaka kojima se obratio nije ga htio liječiti iz straha da bi im to moglo ugroziti karijeru, a jedan od liječnika rekao je Eadsu da bi ga dijagnoza raka jajnika trebala suočiti s činjenicom da nije pravi muškarac. Iduće je godine karcinom metastazirao do neizlječivosti, a Robert Eads preminuo je dvije godine kasnije.

Kada je Jay Kallio, trans aktivist za prava LGBTQ+ osoba, napipao kvržicu u dojci, obavio je mamografiju, a potom i biopsiju. S obzirom na to da mu se iz bolnice tjednima nitko nije javio s rezultatima, Kallio je pretpostavio kako nema razloga za brigu. Međutim, liječnica koja je napravila biopsiju tkiva odlučila je telefonskim putem provjeriti kako se nosi s dijagnozom raka dojke. Tek je tada Kallio doznao ne samo da ima karcinom, već i da mu je hitno potrebno liječenje. Liječnik zadužen za njegov slučaj, veliki donor izbornih kampanja anti-gej političara, javio mu se tek kada je Kallio odlučio prijeći kod drugoga specijalista: „Vaš transrodni status veliki mi je problem. (…) Isprva sam vas namjeravao poslati psihijatru.“ Kallio je tako, umjesto gornje operacije (koju si nikada nije mogao priuštiti) na koncu bio primoran na dvostruku mastektomiju zbog uznapredovalog karcinoma dojke.

Alex Diego, trans Rom, 2021. godine potražio je hitnu pomoć u jednoj od zagrebačkih bolnica, zbog boli uzrokovane bubrežnim kamencima. Odbili su ga pregledati jer je na njegovoj osobnoj iskaznici stajalo njegovo staro ime i oznaka spola, zaključivši kako je dokumente vjerojatno nekome ukrao.

Ovakvi i slični primjeri nalaze se u istom registru kao ono što nam je poznato kao *sindrom transrodne slomljene ruke* (*Transgender Broken Arm Syndrome*) fenomen pri kojemu zdravstveni_e radnici_ce bilo koji zdravstveni problem trans pacijenata_ica povezuju s njihovom transrodnošću i/ili medicinskom tranzicijom, neovisno o tome radi li se o slomljenoj ruci ili bubrežnim kamencima.

Mary Kelly Persyn, odvjetnica i aktivistkinja za ljudska prava, podcrtava pertinentnost trans identiteta i njihove uloge u ostvarivanju temeljnih prava te institucionalnog namirivanja životnih, materijalnih potreba.

> „Transrodna osoba koja živi u saveznoj državi u kojoj korištenje zahoda koji odgovara njenom identitetu može biti kazneno djelo, ne može sudjelovati u javnom životu na siguran način. Odraslom transrodnom muškarcu koji je zakonski primoran identificirati se sa spolom na svome rodnom listu uskraćeno je autentično pravno postojanje. Transrodnoj osobi koja ne može legalno pristupiti odgovarajućoj zdravstvenoj njezi, ili koja je izuzeta iz započetog zdravstvenog postupka, uskraćen je pristup suštinski neophodnoj zdravstvenoj njezi, ni zbog čega drugoga nego animoziteta.“

⚧

Najrenomiraniji primjer pogubnog utjecaja kampanja mržnje i huškanja na živote kvir osoba, povijesni je napad na gej prava u koji je (pod krilaticom „Save Our Children“) 1977. krenula ultrakonzervativna aktivistkinja, pjevačica i majka Anita Bryant, četiri godine prije nego što će američki Centar za sprečavanje i kontrolu bolesti javnosti obznaniti da upravo oni od kojih djecu valja spašavati u tom trenutku umiru od neke nove, baš njima specifične bolesti.

Valja naglasiti da Bryant (koja je poslužila i kao simboličko mjesto konsolidacije gej pokreta) nije bila posve inovativna u svojoj strategiji (pedesetih je, primjerice, Floridom žarila i palila tzv. Johnsova komisija, koja se isprva namjerila na pokret za desegregaciju, potom na komuniste, a tek kada su prijašnji naumi propali, usmjerila fokus na kvir osobe u prosvjeti), ali njoj imamo zahvaliti na populariziranju ideoloških tropa i retoričkih bravura koje odjekuju i u današnjim naporima konzervativaca kojima su na nišanu prvenstveno *rodne manjine*.

Manjku progresivne artikulacije na ovom polju povijesno je svakako kumovao i aktivistički fokus Pokreta za gej i lezbijska prava, koji je pod pritiskom pandemije AIDS-a premješten na legalno priznanje istospolnih zajednica. Na taj način skrajnuti su problemi onih čiju materijalnu egzistenciju nije moguće uklopiti u okvire heteropatrijarhalnog društva.

Ljubav je ljubav, lezbijka je žena, gej muškarac je muškarac, no *sva ostala iskustva* koja ispadaju iz ovakvog homonormativnog okvira, ostavljena su na udaru istovjetnih moralnih progona od kakvih su se lezbijke i gejevi pokušali (uvjetno, kompromisno, i s neizvjesnim rokom trajanja) zaštititi pod okriljem (uglavnom građanskog) braka. Iz ove ispočetka pragmatične strategije, impulsi su išli i prema još konzervativnijem terenu homonacionalizma, ahistorijski braneći tobože inherentnu toleranciju vlastite nacionalne kulture.

Istovremeno, kojekakve LGB alijanse saveznike nalaze u redovima samoprozvanog rodno-kritičnog pokreta, te sukladno drugim konzervativnim silnicama unutar LGB (ali i T, o čemu više u nastavku temata) pokreta opozicijsko-seksistički čuvaju granice spolne binarnosti i pristaju tek na kombinatoriku partnera koji se čitko uklapaju u jedan ili drugi spol.

U vrijeme najvećih ekonomskih i drugih globalnih kriza, jača i konzervativizam koji brani bedeme heteronormativne obitelji, koja kao socijalno-reproduktivna jedinica osigurava besplatnu proizvodnju viška vrijednosti kroz nove generacije discipliniranih radnika i radnica, čija se socijalizacija vrši u jasnom uspostavljenom binarnom ključu. Taj binarni ključ duboko je biologiziran i esencijaliziran te se prevodi i transponira u druge segmente naših života u kapitalizmu, kao što su to orodnjena tržišta rada, na kojima se nenormativna tijela pretvaraju u trajni višak radne snage, žene plaćaju manje od muškaraca itd.

⚧

Što da se onda odgovori onima s početka priče, koji *love* na ideju da se uključivijim jezikom u socijalnoj mjeri adresiranja menstrualnog siromaštva brišu žene[3], kao da nije obvidno da niti sve žene menstruiraju, niti su svi_e koji_e menstruiraju žene?

Budući da *žena* i *osoba koja menstruira* nisu istoznačnice, trebalo bi biti jasno da namjera nije svesti ili esencijalizirati (cis) žene na njihov reproduktivni sustav (praksa kojom ni same trans osobe, iz jasnih razloga, nisu oduševljene) ili ih primoravati da u govoru o sebi koriste nazivlje koje im *ne dolazi prirodno*. Pojmovi „osobe koje rađaju“ ili „osobe koje menstruiraju“ itd. koriste se kao nadređeni pojmovi kojima se obuhvaćaju sve osobe s navedenim tjelesnim parametrima odnosno kapacitetima. Riječ je naprosto o uključivanju onih koje_i ostaju neimenovane_i, a stoga i izostavljene_i te prepuštene_i neizvjesnosti te zdravstvenim posljedicama institucionalne vjetrometine u slučajevima kada se određeno tjelesno ili zdravstveno stanje i pripadajuće im higijenske odnosno medicinske mjere pripisuju i uvjetuju slovom alfabeta koje na osobnoj iskaznici *iz nekoga razloga* određuje vaš spol/rod.

Nitko nije na gubitku preciziramo li da je neka bolest specifična za određeni dio anatomije, te se stoga relevantne mjere zdravstvene zaštite odnose na sve koji_e ga posjeduju. Vratimo li se na primjer Roberta Eadsa, nije teško zamisliti da bi do zdravstvene njege došao lakše, prije, ako ne i na vrijeme, da karcinom jajnika nije podveden pod nazivnik „ženskih bolesti“.

Nakon što se u idućem dijelu temata osvrnem na još neke od uvriježenih retoričkih trikova, oprobanih na drugim subalternima prije negoli su trans osobe ovako agresivno došle na tapetu, otvorit ću temu trans genocida, za koji je moralna panika stvorila savršene uvjete.

Zasad vas ostavljam sa Shon Faye i nagovorom na čitanje njezine *Transgender Issue: An Argument for Justice* (2021):

> Potpuna autonomija nad našim tijelima, besplatna i univerzalna zdravstvena skrb, pristupačno stanovanje za sve, moć u rukama onih koji obavljaju rad, a ne nekolicine privilegiranih koji izvlače profit iz našeg krajnje nepravednog sustava, seksualna sloboda (uključujući slobodu od seksualnog nasilja) i svijet bez masovnog zatvaranja ljudskih bića ključni su sastojci u izgradnji društva u kojem se trans osobe više neće zlostavljati, maltretirati ili podvrgavati nasilju. Takve bi sistemske promjene naročito koristile i svima drugima koji su potisnuti na margine društva, kako u Ujedinjenom Kraljevstvu, tako i diljem svijeta. Zahtjev za istinskim trans oslobođenjem odjekuje i preklapa se sa zahtjevima radnika_ca, socijalista_kinja, feminista_kinja, antirasista_kinja i kvir osoba. Ovo su radikalni zahtjevi, jer idu do korijena onoga što naše društvo jest i što bi moglo biti. Iz tog razloga, postojanje trans osoba izvor je postojane tjeskobe za mnoge koji ili imaju koristi od statusa quo ili strepe pred onime što bi ga moglo zamijeniti.

Bilješke:

[1] Koncept je sredinom devedesetih artikulirao Joseph Overton, američki politički znanstvenik i libertarijanski ekonomist, te ga je kasnije doradio i imenovao njegov kolega Joseph Lehmans. Nasuprot *normativnoj* dimenziji ovog koncepta kao *preskripcije*, naputka za političko djelovanje, sintagmu koristim *deskriptivno*, referirajući na pomični okvir mejnstrimu prihvatljivih politika.

[2] Slično tome, svođenje transrodnosti na čin izvedbe, puku performativnost, dematerijalizira identitete trans osoba i potiskuje trans iskustva u pozadinu, dovodeći do toga da se trans borbi pristupa gotovo isključivo kroz estetski okvir. Na ogledni primjer takvog, nominalno trans-uključivog, a zapravo eventualno *trans-pripustivog* kultur-feminizma – XXII. broj časopisa *Treća* pod nazivom *Transfeminizam i spektar transrodnosti*, u izdanju Centra za ženske studije – ukazuje An. Fazekaš, kritikom objavljenom na VoxFeminae i Kulturpunktu (skrećući pozornost i na napomene E. Tomičića i M. Maslać o razlozima povlačenja vlastitih tekstova iz časopisa te ograđivanja od [budimo realni] transfobne politike CŽS-a kao izdavača, zaklamane na sve primjerke naklade po izlasku iz tiska, a dostupne i u obliku digitalnih anotacija ispod naslova njihovih priloga u digitalnoj verziji časopisa).

[3] Nastavljajući, uostalom, i stopama *žena* koje same sebe vide kao pripadnice progresivnih tabora, poput već notorne novolaburističke J. K. Rowling ili svježe *terfovane* Ane Kasparian s lijevo-populističkog medijskog projekta The Young Turks (trenutno u procesu deidentitetiziranja svoje političke pozicije i približavanja desnom populizmu), kao i putem kojim je već prošla bulumenta glasova koji se na ovu temu regresivno javljaju s desnice.

Novinarski projekt *Utjecaj anti-trans narativa u medijima i političkim raspravama na prava i življenu stvarnost trans osoba* realizira se u okviru potpore novinarskim radovima Agencije za elektroničke medije.

TAGOVI: Anita Bryant, anti-trans propaganda, ekstremna desnica, Holly Lewis, homofobija, Julia Serano, kvir marksizam, LGB alijanse, mizoginija, moralna panika, opozicijski seksizam, Shon Faye, TERF, tradicionalni seksizam, tranfobija, trans, trans muškarci, trans osobe, trans žene, trans-isključivi radikalni feminizam, trans-isključujuće radikalne feministkinje, trans-isključujući radikalni feminizam, transfeminine osobe, transmizoginija, transrodne osobe, transrodnost, Vir Lev, William Eskridge

Vezani
članci

Paola Yo 31. siječnja 2021.

Višestruke opresije transrodnih Roma i Romkinja

Diskriminacija trans osoba u kapitalističkim društvima još je dublja ako je povezana s marginalizacijom na osnovi etničke pripadnosti, kao i s podčinjenom klasnom pozicijom. U Srbiji još uvijek ne postoje statistike i istraživanja o siromašnim transrodnim Romkinjama i Romima, međutim oni_e svjedoče o vlastitom iskustvu složenih preplitanja opresija. Autorica skicira kako bi se ova isprepletenost opresija mogla misliti kroz konceptualiziranje spola/roda, heteronormativnosti, tradicionalnog i opozicijskog seksizma, seksualnih orijentacija, etniciteta i klase.

FAQ 31. prosinca 2020.

Feminizam i transfobija

Recentno jačanje transfobije u feminističkim i kvir prostorima očituje se u osnivanju trans-isključujućih organizacija ili preokretanjem politika postojećih u tom smjeru, kako bi se ucrtale granice između feminizma i LGB aktivizma u odnosu na trans organiziranje na međunarodnoj (LGB Alliance u Velikoj Britaniji s ograncima u Brazilu, Australiji, SAD-u…) i regionalnoj razini (Marks21, Lezbejska i gej solidarna mreža…). Transfobne politike nedavno je javno prigrlio i Centar za ženske studije u Zagrebu. Te se politike nastoje racionalizirati nizom pojednostavljenih tvrdnji koje apeliraju na „zdravi razum“ i opća uvjerenja, onkraj teorijskih i empirijskih uvida. Ovaj tekst nas u formi FAQ-a, s uvodnim osvrtom, vodi kroz diskurs i logiku kojima se ta racionalizacija odvija, a nastao je u kontekstu ad hoc antikapitalističke kvir inicijative feministkinja i feminista protiv transfobije.

Shon Faye 31. prosinca 2018.

Produits d'usage qu

Borba za jednakost trans osoba mora biti prepoznata kao klasna borba

Predrasude prema trans osobama, prisutne ne samo u široj javnosti nego i na desnom i dijelu lijevog političkog spektra, manifestiraju se na različite načine – od otežavanja pristupa pojedinim segmentima svakodnevnog života do ideološkog negiranja progresivnog potencijala cjelokupnom trans pokretu. Pročitajte prijevod teksta Shon Faye, britanske umjetnice i članice trans zajednice, o poteškoćama s kojima se trans osobe susreću prilikom potrage za zaposlenjem i adekvatnom zdravstvenom zaštitom, klasnoj uvjetovanosti bavljenja seksualnim radom i izloženosti nasilju na radnom mjestu, te važnosti prepoznavanja zahtjeva trans pokreta kao dijela radničke borbe, a ne projekta srednjoklasnog liberalizma.

Vir Lev 31. prosinca 2016.

Da sam, da sam, da sam žensko, ne bih bio muško

Iako je spolna binarnost problematična čim se zagrebe dublje od nivoa reduktivnih javnih diskusija lišenih svake nijansiranosti argumenta i pluralizma perspektiva, ona presudno utječe na oblikovanje društvenih institucija, bile one formalne ili neformalne. Time društvo postaje polje neprihvaćanja za svaki identitet koji izlazi iz binarnih okvira. Ovo stvara situaciju u kojoj je: „život transrodne osobe kratka i tragična priča, dupkom ispunjena nasiljem čiji je rezultat smrt koja društvo napokon rješava bremena aberacije. Tjelesno postojanje transrodnih osoba polje je borbe u kojoj su transrodne osobe kolateralne žrtve koje svoja tijela nužno moraju prezirati, jer su naprosto nedopustiva.“

Događanja

Max Haiven – Palmino ulje: mazivo imperija | PREDAVANJE
Filodrammatica, Korzo 28/1, Rijeka
utorak, 25.4.2023.

Pride Ride 2022
Park dr. Franje Tuđmana, Zagreb
25.6.2022., 17h

21. Povorka ponosa LGBTIQ+ zajednice, osoba i obitelji
Rooseveltov trg (ispred Mimare), Zagreb
4.6.2022., 15.30h

15. Subversive festival
Zagreb, online
15.-28.5.2022.

DOSTA!
Trg bana Jelačića, Zagreb
četvrtak, 12. svibnja, 18h

Pretprogram Trnjanskih kresova: Promocija knjige “Kartografija otpora: Zagreb 1941. – 1945.”
MAZ, Hatzova 16
petak, 6.5.2022., 19h

Trnjanski kresovi 2022.
Trnjanski nasip bb, Zagreb
subota, 7. 5. 2022. od 14 do 04h

POGLEDAJ SVE

Bookmarks

Romski životi su važni 2

Good Night Macho Pride: Usprkos svemu: drugarstvo unutar i izvan rodnog geta

Romski životi su važni

Objavljeno je prvo istraživanje o menstrualnom siromaštvu u Hrvatskoj

Kvir komunistički manifest

Što krije priča o “najboljim ljudima” u okupiranom Zagrebu?

Ecological Politics for the Working Class

POGLEDAJ SVE

Fusnote

Što je socijalna reprodukcija?

Maja Solar 29. studenoga 2022.

Françoise Vergès
Un féminisme
décolonial
La fabrique
Françoise Vergès
Une théorie féministe
de la violence
Pour une politique antiraciste de la protection
La fabrique

Dekolonijalna feministička teorija nasilja

Dok su civilizatorski feminizmi usredotočeni na ispravljanje neravnopravnosti u pozicijama muškaraca i žena, dodatno naturalizirajući ove konstrukte, dekolonijalni feminizam propituje društvenu proizvodnju i povijest ovih kategorija, nastalih na temelju kriminalizacije rasijaliziranih i kvir tijela, analizirajući orodnjenu opresiju kao strukturnu. Nasilje se ne misli kao muško, već kao orodnjeno, te kao integralni dio cjelokupne strukture nasilja, potčinjavanja, discipliniranja i eksploatacije. Tako i pristup nasilju nije karceralni, već gradi antikapitalističke analize i prakse zaštite, otvarajući time prostor za drugačije koncepte pravde, samoobranu zajednica, kontinuiranu edukaciju, ali i imaginaciju.

Stipe Nogalo 11. studenoga 2022.

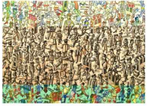

Diskurzivne prerogative reakcionarne epistemologije

Emocija koja dominantno konstruira reakcionarni tip diskursa je strah, ali postoje i reakcionarni obrasci racionalnosti. Naslanjajući se na fukoovske i historijsko-materijalističke analize uvjeta proizvodnje znanja, u različitim reakcionarnim epistemologijama mogu se uočiti postojani elementi: individualizacija društvenih fenomena; brojni self-help svjetonazori; zabrane i postupci isključivanja neistomišljenika_ca; usidrenost u biološkim i drugim esencijalizmima; oštro suprotstavljanje razuma i ludila; tendenciozna pitanja koja uokviruju besmislene rasprave; kvazi-znanstvena fascinacija činjenicama i „zdravim razumom“; površna upotreba brojki, informacija, grafova i referenci van analitičkih konteksta. Tako je i debata omiljena forma raspravljanja reakcionarnih demagoga, a konstrukcija neprijatelja (u liku postmodernih, rodnih, društveno-znanstvenih i sličnih figura) „politički“ ključ ovih diskursa.

Nina Čolović 19. travnja 2016.

Dom je negdje drugdje

Izostanak adekvatne socijalne potpore za ranjive skupine u društvu rezultat je oslanjanja socijalnih politika na održivost i pouzdanost struktura nuklearne obitelji koja je dominantno izgrađena prema heteronormativnom modelu. Ekonomsko nasilje koje trpe LGBTIQ+ osobe nije sustavno mišljeno u klasnim odrednicama, što samo naglašava potrebu za povezivanjem klasne i LGBTIQ+ borbe te ukazuje na važnost daljnjeg promišljanja posljedica koje iz toga proizlaze, poput nezaposlenosti i beskućništva LGBTIQ+ osoba, naročito mladih.

Sonja Sajzor 30. lipnja 2021.

Interseks osobe i njihovi problemi

Interseks stanja obično se razumijevaju kao stanja koja variraju „između“ ženskog i muškog spola, i čija genetska, kromosomska, hormonska, i anatomska (ne)preklapanja uzdrmavaju binarnu konstrukciju „ženske“ i „muške“ spolnosti. Patrijarhalna proizvodnja medicinsko-biologijskog znanja ne samo da diskurzivno gura interspolne osobe u identitetske kutije „ženskosti“ i „muškosti“ te produbljuje njihovu marginalizaciju, već nameće i opasne prakse sakaćenja tijela koja se ne uklapaju u dominantnu taksonomiju. Raspršivanje ustajalih mitova možemo započeti ozbiljnijim informiranjem o iskustvima interseks osoba, kao i povezivanjem s organizacijama koja štite njihova prava.

Kevin Henderson 16. kolovoza 2020.

J.K. Rowling i bjelačka supremacistička historija „biološkog spola“

Slavna spisateljica J.K. Rowling već godinama koristi svoju platformu u svrhu transfobne agitacije, a sve pod krinkom tobožnjeg feminizma i znanstvene utemeljenosti „biološkog spola“. Iako se rasprava o njezinoj hobističkoj netrpeljivosti može činiti irelevantnom, riječ je o idejama koje, osim što imaju dalekosežne posljedice po sigurnost, kvalitetu života i dostojanstvo transrodnih osoba, svoje korijene vuku iz viktorijanskog znanstvenog rasizma, seksizma i homofobije. U tekstu se ukazuje na isprepletenost evolucionističke i eugeničke misli 19. stoljeća sa suvremenim „rodno kritičkim feminizmom“.

Natalie Wynn 29. listopada 2021.

Kultura otkazivanja: kritika ili napad?

Popularizirana MeToo heštegovima, uz glavno područje borbe na Twitteru, kultura otkazivanja jedna je od suvremenih formi (poglavito *online*) ostracizma. Ponekad se upućuje i na njezine demokratizacijske potencijale, jer javni bojkot onih koji bi inače bili imuni na bilo kakve posljedice za svoj govor i aktivnosti makar simbolički uzdrmava neke naizgled nedodirljive pozicije. Ipak, pored moralnih i političkih problema ovog fenomena ponekad bliskog *online* sramoćenju, zlostavljanju, maltretiranju, vigilantizmu i linčovanju, ostaju i njegove logičke kontradikcije, koje – ako se ne zadovoljavamo samo optužbama bez dokazivanja – valja stalno iznova propitivati. Upravo to čini i Natalie Wynn u svom video-eseju o činu otkazivanja.

Nina Čolović 31. prosinca 2020.

Neraz*radi*vost seksualnosti u radikalnom feminizmu

Organiziranje i iskustva seksualnih radnica_ka pomaknuti su na margine feminističkih solidarnosti i promišljanja kada im se pristupa s abolicionističkim zahtjevima koji dolaze iz radikalnog feminizma, a koji se s lakoćom, u redukcionizmu i banalnosti pristupa tim temama, stapaju s državnim i kapitalističkim interesima. Iz tih raspuklih (pa i gotovo iščezlih) savezništva moguće je izvući i raspetljati uglavnom zaobilaženu i potiskivanu povijest u rukavce koji će voditi u smjeru zakonodavstva, medicine ili rada, no koji će uvijek vraćati prema istim problemima i rupama koji sačinjavaju radikalnofeminističke politike i teorije. Tekst zahvaća crtice ove povijesti, ukazujući kako su se današnje rasprave o seksualnom radu oblikovale i na čemu se temelje.

Erin Rook 27. listopada 2022.

Opasne obmane „dokumentarca“ *Što je žena*?

"Za one koji uzimaju ovaj film zdravo za gotovo, Walsh prikazuje zastrašujuću sliku osakaćene djece i zbunjenih profesionalaca – nemoralne ideologije koja prijeti zapadnokršćanskom načinu života – a sve pod krinkom ozbiljnog dokumentarca. Posljedično, film pruža streljivo onima koji žele lišiti transrodne osobe pristupa afirmirajućoj zdravstvenoj skrbi koja spašava život."

Mia Gonan 20. rujna 2017.

Politička dimenzija reproduktivne sfere

Historijsko-materijalistički pristup koji temu reproduktivnih prava politizira unutar neoliberalnog socioekonomskog okvira, a kao temeljno polje borbe prepoznaje sferu šire društvene reprodukcije, odnosno kapitalističkog sustava akumulacije, marginaliziran je unutar feminističkih strategija otpora koje argumentacijsku liniju grade na reaktivnim liberalno-legislativnim zahtjevima i konzervativnom zagovaranju autonomije ženskog tijela. O pravu na abortus i pravu na roditeljstvo kao ekonomskim kategorijama, posljedicama institucionalizacije socijalnih zahtjeva desnih subpolitičkih subjekata, režimima roda unutar kapitalizma, klasnim mobilizacijskim potencijalima LGBTIQ+ aktivizma, te o borbi za reproduktivno zdravlje kao dijelu šireg socijalističkog projekta razgovarale_i smo s Mijom Gonan, feminističkom i queer aktivistkinjom i teoretičarkom.

Ezra Brain **Olivia Wood** 31. prosinca 2019.

„Imam građanska prava“: Novi napad Vrhovnog suda na LGBTQ+ zajednicu pokazuje granice liberalnog reformizma

"Kapitalizam zahtjeva da većina ljudi naporno radi kako bi preživjela. Presudi li Vrhovni sud SAD-a da zapošljavatelji mogu otpustiti ili odbiti zaposliti LGBTQ osobe na temelju njihova roda i/ili seksualne orijentacije, značajno će ograničiti mogućnost preživljavanja LGBTQ osoba u trenutnom sistemu. (...) Nije na državi da daje i oduzima prava. Ne moramo živjeti u strahu svakih nekoliko mjeseci i gledati kako sud oduzima sve više naših zaštita. Ne moramo sjediti prekrštenih ruku. Imamo građanska prava i jedino ih klasna solidarnost može zaštititi."

Lina Gonan **Mia Gonan** 31. prosinca 2018.

Transfobija i ljevica

Postoji li obrnuti rasizam?

Prekarnost političkog gradualizma

Tragedija antivakserskog antiautoritarijanizma

Propaganda i agitacija

POGLEDAJ SVE

Natječaji i prijave

Poziv za prijavu na CRS-ov kružok „Problemi klasne politike“
Zagreb
prijave do 24. travnja 2022.

Politička škola za umjetnike (i sve zainteresirane) 2022.
Zagreb (prijave regionalno)
ROK ZA PRIJAVE: 7.3.2022.

Otvorene su prijave na Mirovne studije 2022.!
Hrvatska
Prijave do 10.12.2021.

Simpozij: Filozofija i feminizam
Filozofski fakultet u Zagrebu
Prijave do 25.11.2021.

Počinje Prajdova Kvir učionica
Društveno-kulturni centar “Šesnaestica”, Ozaljska 16, Zagreb
Rok za prijavu je 13. 10. 2021.

“Na valovima feminizma” – Poziv za prijave na ljetnu feminističku školu Platforme za reproduktivnu pravdu
Šibenik, Hrvatska
Rok za prijavu je 31. 7. 2021.

Poziv za prijave: Junior Research Fellowship 2021.!
online / Zagreb
Rok za prijavu je 3. 5. 2021.

POGLEDAJ SVE

Plenum FFZG-a

218. plenum Filozofskog fakulteta
Filozofski fakultet u Zagrebu, Ivana Lučića 3 (parkiralište)
ponedjeljak, 13.7.2020., 20h

Arhiva studentske borbe
2009. - danas

POGLEDAJ SVE

Za kapitalističke države u posljednje je vrijeme karakterističan uspon ultrakonzervativnih pokreta koji, u skladu s neoliberalnom ekonomskom logikom izvlačenja profita iz reproduktivne sfere, naglasak stavljaju na tradicionalne oblike obitelji i teže održavanju jasnih rodno-spolnih kategorija. Lijeva bi borba stoga neminovno trebala uključivati i borbu onih koji odstupaju od heteropatrijarhalne norme. O problemu transfobije na ljevici pročitajte u tekstu Mie i Line Gonan.

Lindsay Ellis 19. studenoga 2021.

U potrazi za korijenima popkulturne transfobije

Kako Lindsay Ellis pokazuje u svom video-eseju *Tracing the Roots of Pop Culture Transphobia*, transfobni tropi i narativi u popularnoj kulturi nisu nešto usputno i slučajno, već sukonstituiraju slike transrodnosti kao poremećaja te potpiruju moralnu paniku. Na tom tragu je unaprijed odlučeno da se trans osobe ne uzimaju kao realna ljudska bića, već kao anomalična identitetsko-seksualna izražavanja, najčešće kroz *cross-dressing*. I dok su benigni primjeri *cross-dressinga* u kulturi brojni, ovi drugi, maliciozni, u službi su spektakularne konstrukcije trans osoba kao tobože cisrodnih, ali seksualno devijantnih odnosno predatorskih, zločinačkih i nasilnih antagonista čija patologija naizgled ima korijen u tome što su pobrkali društveno raspodijeljene cis uloge.

David Wearing 12. kolovoza 2021.

Povratak teškim pitanjima

"Vulgarni ekonomizam i dalje odolijeva na dijelovima ljevice, lijenim čitanjem „kulturnog rata“ kao odvraćanja pažnje od „realnih problema“. Međutim, ljevica iz 2020-ih općenito ima puno bogatije i sofisticiranije razumijevanje funkcioniranja moći od njezinih prethodnica, što dijelom proizlazi i iz njezina zdravijeg odnosa s marksističkom literaturom. Namjesto dogme dolazi određeni stupanj analitičkog pluralizma i obazrivosti. Takav koji prepoznaje doprinose figura kao što su Angela Davis i Cedric Robinson našoj analizi kapitalizma; koji ozbiljno uzima pitanje rase i roda; koji ozbiljno pristupa LGBTQ pravima; i koji je spreman dovoditi u vezu kulturno i materijalno."

Sophie K Rosa 10. listopada 2022.

Prava seksualnih radnica_ka su prava osoba s invaliditetom

Zbog uvjeta rada u kapitalizmu, seksualni rad je osobama s invaliditetom jedna od pristupačnijih opcija, jer omogućuje fleksibilnost radnog vremena usprkos prekarnosti i mogućem dovođenju u po život rizične situacije koje proizlaze iz kriminalizacije seksualnog rada odnosno potpornih aktivnosti koje ga okružuju. „Prioritizirajući moralne rasprave o pravu muškaraca na pristup uslugama nad brigom o sigurnosti zajednice koja pruža te usluge,